



„Bontásra érett” bejrúti homlokzat
(*Newsweek*, 2010. 11. 08.)

építész idézi: „1840-es Ottomán-kori otthonomat képes vagyok megvédeni, de mi értelme, ha a házam körüli helyi társadalom nem kap védelmet?” Abban bízunk, hogy a vallási közösségek együttesen képesek lesznek megmenteni fizikai környezetüket, fizikai emlékezetüket a történeti várost eltüntető „kulturális háború” ellen.

Az elmúlt hónapokban Budapesten számtalan tiltakozó megnyilvánulás, akció történt az ún. Bécsi utcai, öt épület bontásával járó, jókora városképi daganatként fenyegető, megalomán építmény ellen. Valami nagyon nincs rendjén a megkésett felháborodás és tiltakozás körül.

Van egy rendezési terv, amely a meglévő városépítészeti arculatra van méretezve. De hol van a befektetők érdekérvényesítő erejével számoló, a megtartandó értékek védelmére esélyt adó, széles körben elfogadott városfejlesztési stratégia? Lehetséges, hogy e stratégia hiánya előnyös nemcsak az értékesnek tartott építészeti alkotások bontásában érdekelt spekulációs vállalkozások számára, hanem a vállalkozók körül sündörgő építészeknek is. Most a jelentős munkák megtervezésének útja nem kapcsolat- és korrupciómentes pályázatokon át vezet, hanem kivitelezési pályázatokon át történik, s építészekkel, akik a beruházók zsebében vannak. Ezt az teszi szövé, aki nem akar munkához jutni. Ilyen kontextusban a tiltakozások nehezen értelmezhetők, kezelhetetlenek. A tiltakozók városképi elvárásai egy bármikor módosítható, néhány szakértő által összeállított rendezési tervre vagy a felháborodott csoportok ízlésére aligha alapozhatók.

2010 talán legfélelmetesebb híre, hogy nemcsak Kínában óriási a méhpusztulás. Az USA méheinek majd fele is eltűnt az

Rebuilding Beirut

In the aftermath of Lebanon's 15-year civil war, developers are turning the capital into a version of Dubai. But there's a lot of history at stake.

BY RUTHIE ACKERMAN

BUDAPEST SEM DUBAI szerkesztői széljegyzet

Beirut is not Dubai – a tiltakozók transzparensin ez olvasható a libanoni fáklyás tüntetéseken. Bejrút ma még a Közel-Kelet Párizsa – a francia gyarmati időszak és az Ottomán-kor épületeivel. De aligha marad az, ha a következő évtizedben az ENSZ fejlesztési programjának zászlaja alatt a régi város területén új lakások tömegét építik nemzetközi befektetők.

A *Newsweek* 2010. november 8-i számában az öreg épületek megszállott védelmezőjét, Assem Salam libanoni

Ertsey Attila:

A városkép áthangolása

utóbbi egy évben! Ez eufemisztikus kifejezése annak, hogy nem tudjuk, hol, de bizonyára megdőglöttek, merthogy sem a sétahajókon, sem a szárnyaikon nem keltek át Európába. A bejrúti történet közelében maradván – az lehet a méztermelők dilemmája, hogy egyáltalán mi értelme a saját méhecskéket mézeltetni, ha nincs az a közösség, társadalom, amely lélekben együtt van velük és időben kikényszeríti a méhmentő intézkedéseket.

Méhész barátunk szerint Budapest 20 kilométeres körzetéből eltűntek a méhek, és ezt nagyrészt a mobiltelefonok okozzák. A méhek nem találnak vissza a kaptárukhoz. Nincs stratégia a méhek jövőjének biztosítására, fogalmunk sincs, hogy milyen méhpusztulás tekinthető kritikusnak.

A helyzet komolyabb annál, sem hogy évekig lehetne tanácskozni és sírálni – megprófolva a hosszú távú mentő stratégiák kidolgozását.

A történeti városkép eltűnése ellen lehet tiltakozni. De tétje, következménye nincs, hiszen ki tudja – közmegegyezést élvező stratégia hiányában –, hogy mennyi bontás, milyen építészeti daganatok építése után szűnik meg az a város-karakter, amely kort, vallást, egyáltalán kultúrát hordoz. El kell viselni, hogy a meglévő értékek közé jópofa provokációként beékelődjenek a spekulációs akciók túlméretes szörnyei? A Bécsi utcai ingatlanspekulációs eset nem arra utal, hogy a hasonló helyzetek megakadályozására – városképalakító, értékekkel szembeálló stratégiák hiányában – alkalmasak a transzparenssekkel és/vagy fáklyákkal felszerelt mutatós tüntetések.

A Kós Károly Alapítvány elnökének a közelmúltban elhangzott tiltakozó beszédét idézzük a következőkben:

Tisztelt Jelenlévők!

A Bécsi utcai Zeppelin-projekt előzményeiről ejtenék pár szót.

A Fővárosi Tervtanács nagy szavazattöbbséggel támogatta a Fosteriroda nevével fémjelzett projektet. Az építész-társadalom jelentős része megdöbbenéssel szembesült a tényekkel, így jómagam is. A Magyar Építész Kamara nem rendelkezik eszöközökkel egy ilyen döntés befolyásolására, egyet tehettünk: felkértük a Kamara által jelölt zsűritagok közül azokat, akik igennel szavaztak, mondanak le zsűritagságukról.

Mi történik itt? A napokban egy építészeti divatlap a Zeppelin-projekt támogatójaként nyilvánult meg.

Az utóbbi időben Európa nagyvárosaiban egyre több épületszörnyeteg bukkan fel. A recept hasonló: egy ingatlanfejlesztő kiszemel magának egy várost, egy helyszínt, megbíz egy sztárépítészt, médiát tesz alá, megszerzi néhány helyi politikus támogatását és megjelenik egy új elem a város-siluettben. Mit jelenítenek meg ezek a szörnyetegek?

Az építészet mágia, de nem mind-egy, fehér-e, vagy fekete.

Fehér mágiát művel Rudolf Steiner, Gaudí, Makovecz, Wright.

Paolo Portoghesi figyelmeztet az építészetre ható kísértésről: Ellen kell állni a pénz és a piac szorításának. A kapitalizmus egy agresszívabb formája kezdődött el. Hatalmas épületek épülnek, sztárépítészektől.

Egy ilyen példa Jean Nouvel barcelonai irodaháza. A város emblematikus épülete a Sagrada Família, amelyről Gaudí azt mondta: *ez a templom maga a katalán nép*. A nép addig lesz, amíg a templom épül. Barcelona látképében azonban megjelent egy új elem, egy uborka formájú irodaház,

mely pont olyan magas, mint Gaudí remekműve. Nemcsak konkurál vele, többet tesz. Agresszív tömege elural-kodik, áthangolja a város-siluettet és Barcelona hangulatát. Egy város karakterét a hangulata adja, mely érzések formájában közvetít valamit nekünk abból a titokból, mely a város lényének individualitását alkotja. Ha ebbe beleavatkozunk, ezt a hangulatot támogatjuk vagy romboljuk. Ez mágia. Az az áthangolás, ami Barcelonában történt, mágia. Fekete mágia.

Az uborka fallikus formája a hely spirituális jellegét megváltoztatja. Mi történt itt? Luigi Fumara szerint ez egy kísérlet, hogy az embereket építészeti és szociális formákkal befolyásolják, melyek félelmet keltenek. Elterelik a figyelmet a formálás kérdéseiről, pedig az az igazán lényeges. A kifejezés spirituális értéke válik a legfontosabbá.

És mi történik Budapesten? Van már bálnánk, és lehet, hogy lesz Zeppelinünk?

A Bécsi utcai Zeppelin a pesti tetők fölé emelkedik. A látványterven jól látszik, mivel konkurál: a Bazilika kupolájával. Itt bizony Budapest hangulatának áthangolására történik kísérlet. Tudatában vagyunk, mit művelünk az épületeinkkel?

Minden városnak joga van saját arculatának alakítására. London belvárosában most épül egy hetvenemeletes felhőkarcoló – tegyék. Budapestet hagyják békén!

Az említett divatlap a Zeppelint a haladás, a modernizáció jelképének tekinti, az ellenzőket a múlt maradi képviselőinek. Vajon maga mondja ezt, vagy mondatják vele?

A recept kísértetiesen hasonlít a jól ismert sukorói King's City projekthez.

Budapest hangulata a miénk! Védjük meg!